ՃՇՄԱՐԻՏ ՈՐԹԱՏՈՒՆԿԸ

1: “ԵՍ ԵՄ ՃՇՄԱՐԻՏ ՈՐԹԱՏՈՒՆԿԸ”

2: ՀԱԼԱԾՈՒՀ՞Լ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

3: ԿՈՒ ԳԱՑ ԳԻՇԵՐԸ, ԵՐԲ
ՈՉ ՈՔ ԿՐՆԱՑ ԳՈՐԾԵԼ

4: ԱՆՏԵՍԱՆԵԼԻ ԱՇԽԱՐՀԸ

5: “ԹՈ՛Չ ՏՈՒԷՔ ԱՑԴ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ
ԵՒ ՄԻ՛ ԱՐԳԻԼԷՔ ՋԱՆՈՆՔ
ՈՐ ԻՆԾԻ ԳԱՆ”

2013

“ԵՍ ԵՄ ՃՇՄԱՐԻՏ ՈՐԹԱՏՈՒՆԿԸ”

--Յով. Ժ.1

Յիսուս ինչո՞ւ ինքզինք բարձրաբերձ արմաւենիի մը չի նմանցներ, կամ մշտադալար կաղնիի մը, որ իր մեծայաղթ ու պանծալի հասակով, վերէ՛ն կը դիտէ բոլոր ծառերը և ինքզինք տիտան կը սեպէ:

Մինչ տիեզերքի Ճարտարապետ Յիսուս, Ինքզինք կը նմանցնէ գետնի հողին վրայ տարածուող խոնարհ որթատունկի: Որթատունկը, թէեւ կը տարածուի ու կ՛ընդարձակուի գետնի վրայ, սակայն կրնա՛յ նաեւ բարձրանալ հսկայ կաղնիի մը վրայ իր հարիւրատոր ճիւղերով: Ան թէեւ մէկ խոնարհ տունկ մըն է, սակայն մենակեաց բոյս մը չէ՛ նման ուրիշ բազմաթիւ հաստաբուն ծառերու: Ան բազմապիսի ճիւղեր կ՛արձակէ, որոնք զինք կը մեծարեն ու զինք անբաղդատելի կերպով կը գովաբանեն: Իր հիւթը (գինին), նոյնիսկ տեղ կը գտնէ արբայական պալատներէ ներս, ու մարդիկ իրենց մաղթանքը կը կատարեն ըմպելով Անոր բաղցրահամ հիւթը՝ գինին:

Քրիստոս ցոյց կու տայ, թէ Ինքն է ճշմարիտ որթատունկը, այսինքն՝ Իրմով է որ կը սկսի Աստուծոյ իսկական ժողովուրդը:

Յիսուս Քրիստոս տարածելով իր հաւատարիմ և պտղատու ճիւղերը, կը տարածուի ու կը տիրէ և կ՛իւրացնէ Իր շրջապատը: Ան կը փափաքի, որ Իր ճիւղերը դառնան Իր հարազատ նմանները: Ան կ՛աղօթէ Հօրը ըսելով.

« Այն փառքը որ ինծի տուիր՝ իրենց տուի, որպէսզի մէկ ըլլան, ինչպէս որ ես և Դուն մէկ ենք: Ես անոնց մէջ ըլլամ և Դուն՝ իմ մէջս, այնպէս որ անոնք կատարեալ կերպով մէկ ըլլան»:
---Յհ 17. 22-23

Ինչո՞ւ: Որովհետեւ պտուղները որթատունկին բունին վրայ չեն բուսնիր, այլ ճիւղերուն:

Յարուցեալ Յիսուս Քրիստոսի հաւատարիմ առաքեալները եւս, փոխանակ դառնալու բարձրահասակ և փառահեղ կաղնիներ և մայրիի ծառեր, դարձան խոնարհ և համեստ ճիւղերը Յիսուս Որթատունկին:

Անոնք կոխկռտուեցան և անարգուեցան, հալածուեցան ու բանտարկուեցան, սակայն անո՛նք եւս տարածուելով երկրի վրայ, բարոզեցին իրենց Տիրոջ փրկարա՛ր Աւետարանը համա՛յն աշխարհի:

Յիսուսի հիմնած Եկեղեցւոյ առաքելութիւնը նոր ուղղութիւն, նոր ընթացք և շեշտեալ կարեւորութիւն ստացաւ, որովհետեւ ընտրեալ աշակերտները՝ ճիւղերը, իրենց բարոզածը **ապրեցան կենդանի վկայութեամբ**: Յիսուսի աշակերտները, քրիստոնէութիւնը գիտութենէն, դաւանաբանութենէն անդին անցուցին և քրիստոնէական հաւատքը գրէէն առնելով զայն կեանքի՛ փոխակերպելո՛վ միայն կրցան կոչուիլ առաքեալներ: Առաքելութիւնը ինքնամատուցում է, ինքնազոհողութիւն և ծառայութիւն: Ճշմարիտ արուեստը մարդու՝ մարդկայնացման իտեալին ծառայելո՛ւ առաքելութիւնն է:

Տան մը մայրը երբ լրիւ ժամանակով հրաժարի իր բնատուր մայրական առաքելութենէն և նետուի շուկայի մարզի մէջ, հոգեկան տարր մը կը պակսի այդ ընտանիքէն: Նմանապէս, երբ կղերական մը աշխարհիկ ոլորացուցիչ հրապոյրը սիրէ, հոգեկան տարր մը կը պակսի այդ եկեղեցիէն:

Առաքելական դարու աշխարհական հաւատացեալներ երբ տարածուեցան Հրէաստանէն անդին, սկսան ծառայական գործերով զբաղիլ, իրենց անկեղծութիւնն ու նուիրումը գրաւեց տեղացի ժողովուրդ-

ներու ուշադրութիւնը: Քրիստոնեայ հաւատացեալներու այս նուիրումի և անկեղծութեան հոգին պատճառ դարձաւ, որ հալածուած հաւատացեալներէն շատեր ընդունուին մեծահարուստ յոյն և հռոմայեցի ընտանիքներէն ներս որպէս սպասաւորներ և դայեակներ: Քրիստոնեայ դայեակներու հաւատարմութիւնը և նուիրումը հանդէպ մանուկներու այնպիսի կենդանի վկայութիւն մը դարձաւ, որ անոնք ակամաօրէն վկայեցին իրենց հաւատոը և Տէր Յիսուսը:

Այս անուս աշխարհական սպասաւորներու և խնամակալներու պարզ վկայութիւնը բաւարար եղաւ, որ բազմաթիւ հաղաբական բարձրաստիճան անձեր Յիսուս Քրիստոսի հաւատին դառնան: Այս զօրութեան գաղտնիքը, ո՛չ թէ աստուածաբանական կամ իմաստասիրական ուսումին մէ՛ջն էր, այլ խոնարհ սպասաւորներու և մանկաբարձներու սրտերուն մէջ ապրո՛ղ և գործող Սուրբ Հոգւոյն ներկայութիւնը: Յիսուս Քրիստոս կը փափաքի որ Իր վրայ եղած իւրաքանչիւր ճիւղ զինուած ըլլայ Սուրբ Հոգւոյն զօրութեամբ և վկայութեամբ:

Օտար երկիրներ, ապաստանած Քրիստոսի հաւատացեալները երբ տեսան այդ նոր երկրին մէջ գտնուած հարստութիւնը, զուարճութիւնը և հեշտանքը, չուրացա՛ն իրենց Փրկիչը, այլ ուրացան աշխարհիկ ցանկութիւնները և աւելի մօտեցան Աստուծոյ, որպէսզի զիրենք պահէ ստոյգ մոլորութենէ և աշխարհիկ հրապոյրներէ: Ներկայ առաքելայաջորդներ եւս, տարածուեցան Արեւմտեան աշխարհ և հարուստներու բնակարաններէն ներս, սակայն առանց դարձի բերելու զանոնք, և ա՛ռ իրե՛նք դարձան դրամասէրներ և փառասէրներ:

Մեր Տէրը՝ մարդեղացեալ Աստուած Որդին, ոչ թէ Իր հանդերձանքով կամ արտաքին տարազով կը ճանչցուէր որպէս հոգեւորական մը, այլ Իր բարեհամբոյր գթութեամբ և կարեկցութեամբ: Անոր հպումն ու հայեացքը մեղաւորի մը, բաւարար էր որ պոռնիկը՝ դառնար սուրբի և դրամասէր անգութ մաքսապետը՝ աստուածասէր բարերարի: Սրբարար Խաչելութենէն օր մը առաջ, աշակերտները ականատես եղան իրենց Տիրոջ մէկ կենդանի՛ և աննախընթաց դէպք եղելութեան:

Աշակերտները ապշահար եղան, երբ տեսան իրենց Վարդապետը անձեռոց մը կապած մէջքին, ծունկի եկաւ և սկսաւ լուալ իւրաքանչիւր աշակերտին փոշոտ և աղտոտ ոտքերը: Վերոյիշեալ կենդանի օրինակէն յետոյ, Յիսուս պատուիրեց Իր ընտրած աշակերտներուն, ըսելով.

«Գետէ՞ք ինչ ըրի ձեզի: Դուք զիս «Վարդապետ» և «Տէր» կը կոչէք, եւ լաւ կ՛ընէք, բանի որ իրապէս ալ ե՛մ. արդ, եթէ ես՝ որ Տէր և Վարդապետ եմ, լուացի ձեր ոտքերը, դուք ալ պարտաւոր էք իրարու ոտքերը լուալ. ձեզի օրինակ մը տուի, որպէսզի դուք ալ իրարու ընէք այն, ինչ որ ես ձեզի ըրի»--Յով. ԺԳ.13-15:

Անաւասիկ մեր Տիրոջ Յիսուսի արտաքին կենդանի՛ ելոյթը, որ Ջինք կը զանազանէ աշխարհականէ ու կը դարձնէ իրակա՛ն Աստուծմէ ուղարկուած Հոգեւորականի մը:

Յիսուս գիտցաւ որ առանց Խաչելութեան Իսրայէլի ժողովուրդը պիտի չկրնայ բերել աստուածաճանաչումի: Ուստի մարդկութեան հոգին ու խիղճը ցնցելու նպատակով Յիսուս Քրիստոս վճռեց զոհաբերել Իր Անձը: Վերջին շաբաթն էր երբ Յիսուս կ՛անցնէր Երիհով քաղաքէն ու կը քալէր դէպի Երուսաղէմ դիմագրաւելու վեհագոյն անձնազոհողութիւնը: Երիհովի փողոցներուն մէջ Ան շրջապատուած էր հարիւրաւոր հետաքրքիր քաղաքներով և բարձրախօս անձերով: Այս բոլոր ժխորին մէջ Յիսուս լսեց աղաջանք մը, խնդրանք և փափաք մը բժշկելու, որ կու գար կոյր մուրացկանէ մը Բարտիմէոս անունով:

Յիսուս աննկատ առնելով Չինի շրջապատող հետաքրքիրներու աչքերը կանչեց այդ կոյր մուրացիկը, որ Իրմէ խնդրանք մը կ՛աղերսէր:

Ան, որպէս բարի Որթատունկ գտաւ ա՛յն ճիւղը որ Իր վրայ հաստատուած էր, բայց կոյր աչքերով չէր կրնար պտուղ տալ: Ան ո՛չ թէ կտրեց ու նետեց այդ անպտուղ ճիւղը, այլ բժշկեց որ կարենայ պտուղ տալ: Յիսուս ա՛յսպէս կը սիրէ Իր հաւատարիմ ճիւղերը: Աղբատ և անուս կո՛յր մուրացկանի մը աղերսը կեցուց Յիսուս Մարգարէն Իր երթին մէջ, որովհետեւ այս մուրացկանը բժշկութի՛ւն կ՛աղերսէր Իրմէ:

Ի՞նչ է մեր խնդրանքը Յիսուսէ:

Ի՞նչ է որթատունկի մշակման գլխաւոր նպատակը: Միթէ անոր խաղողին ուտուի՞ն է, անոր տերեւներով լի՞ցք շինուիլն է: Այդ բոլորը կրնան օգտակար ըլլալ մարդոց անօթութիւնը յագեցնելու համար:

Որթատունկի մշակման գլխաւոր նպատակը անոր խաղող պտուղէն գինի՛ պատրաստելու գաղտնի արուեստն է:

Աշխարհի արբանեակներն ու մեծամեծները ի՞նչ բարձրացնելով կը կատարեն իրենց մաղթանքը, վարո՞ւնգ մը, տա՞նձ մը, արմա՞ւ մը: Ոչ, այլ որթատունկի հիւթով պատրաստուած գինին: Աշխարհի վրայ չկա՛յ ուրիշ հեղուկ մը, որով մարդիկ կարենան մաղթանք ընել, խոստում կատարել կամ ուխտել բացի գինիէն: Մարդեղացեալ Յիսուս Ի՛նք իսկ բարձրացնելով գինիին բաժակը, վերջին ընթրիքին, ըսաւ Իր աշակերտներուն.

«Բոլորդ Խմեցէ՛ք ասկէ, ասիկայ իմ արիւնս է, Նոր Ուխտի որ շատերու համար կը թափուի մեղքերու թողութեան համար:

Բայց նաեւ կ՛ըսեմ ձեզի, այլեւս այս գինիէն պիտի չխմեմ մինչեւ այն օրը, երբ ձեզի հետ պիտի խմեմ նոր գինին՝ Իմ Հօրս արքայութեան մէջ»--Մատթ. ԻՋ.26:

Ոչ թէ միայն ա՛յս աշխարհի զօրաւորներն ու մեծերը իրենց մաղթանքը կը կատարեն որթատունկի հիւթով, այլ նոյնիսկ Յիսո՛ւս ուխտեց նորէն խմել երկնայի՛ն որթատունկի նոր գինին Իր Հօր արքայութեան մէջ Իր աշակերտներուն հետ:

Գինին, ուրախութեան սեղանի անբաժան ընկերն է: Հացն ու գինին յաւերժական ներկայութիւնն է Սրբազան Միութեան: Որթատունկի հեղուկ հիւթը անխառն հիացումով ոչ միայն հաճելի կու գայ մարդ արարածի բիմբին այլ՝ Յիսուսի բարձրացուցած բաժակը հոգեկան մխիթարութիւն և ներշնչում կու տայ հոգնած հոգւոյն և տկարացած մարմնոյն: Յիսուս Քրիստոսի առաջնահերթ նպատակը հասնի՛լ է կորսուած մարդուն հոգիին և անոր էութեան, ոչ թէ զայն պատժելու համար, այլ անոր մեղքերուն թողութիւն տալով ուրախացնելու և ներշնչելու:

Օգոստոս 6, 2002
Հալիպըրթոն, Օնթարիօ

ՀԱԼԱԾՈՒԻՂ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Շատեր հալածուած են ու բազմաթիւ անձեր մեռած ոչ թէ արդարութե՛ան համար, այլ ա՛նարդարութեան պատճառաւ: Ի՞նչ ահազդեցիկ և մահասարսուռ պատերազմներ տեղի ունեցած են անցեալին, ու կը կրկնուին նաեւ մեր կեանքի ջրջանին:

Օրինակ.

Առաջին և Երկրորդ Համաշխարհային պատերազմները խլեցին միլիոնաւոր մեռեալ առանց հաշուելու թողած կոյրերն ու կաղերը, հաշմանդամներն ու խելագարածները: Վիէթնամի և Աղանիստանի գաղթատիրական և անիմաստօրէն թափուած արիւնը ու մարդկային կեանքերը, որոնք կեր եղան 20-րդ "ոսկեդար"ու յիմարական մարդասպանութեան:

Այսօր մոլեգին և տխմար քաղաքական և դիւանագիտական հակադարձութիւնները կը կատարուին Իսրայէլի և Իրաքի մէջ, ուր հազարաւորներ կը մեռնին ու երիտասարդ երազներ անդարձ կը կորսըւին:

Վերոյիշեալ բոլոր զոհաբերութիւնները ո՛չ արդարութեան համար կը գործադրուին, ո՛չ ազգասիրութեան և ո՛չ ալ մարդասիրութեան համար, այլ՝ փառատենչութեան, ագահութեան, անիրաւութեան և մանաւանդ ամենասոսկալին՝ **արդարութիւնը կեղծելո՛ւ** և սուտը որպէս ճշմարիտ ցոյց տալու համար:

Հր. Աճառեան, **արդարութիւն** բառին արմատը կը բնորոշէ **արդ** բառով, որուն իմաստը կը սահմանէ «ձեւ, կարգաւորութիւն, սարք» նշանակութեամբ: «Արդ» բառը ունի նաեւ «ուղիղ, ճշմարիտ, հաւատարիմ, ստոյգ և իրաւ» իմաստները:

Արդ արմատական բառը անցած է նաեւ գերմանական լեզուաբանութեան մէջ և կը գործածուի որպէս արուեստագիտութիւն՝ "ART", «կարգաւորութիւն, յօրինել, շինել կարգի դնել» իմաստով:

Աստուածաջունչի մարգարէական արդարութիւն բառը գործածուած է հոգեկան և բարոյական կալուածին մէջ, ուր մարդ ի յայտ կը բերէ և կ՛իրագործէ ա՛յն որ ուղիղ է, «ձեւաւոր և կարգաւոր». Յունարէն անկարգութիւն բառը կը կոչուի՝ **«Քաոս»**: Եբրայերէն արդարութիւն բառը կը հնչուի նման Արաբերինի՝ **"սատըֆ"** որ կը նշանակէ իրաւունք և ուղղութիւն ու բարեսիրութիւն՝ արաբ. "սատագա":

Կրօնական մարզին մէջ, արդարութիւն կը նշանակէ հրաժարիլ չարէն և սիրել բարին: Սուրբ Գրքի մարգարէաշունչ բառերը կը ճառագայթեն լուսաւորելով խաւար դարու մթութիւնը և կ՛ըսեն

.«Չարութիւնըատեցէք ու բարութիւնը սիրեցէք, և դրանը մէջ իրաւունքը հաստատեցէք»--Ամովս Ե. 15:

Ստեղծագործ և Արարիչ Աստուածոյ կամքն ու Յայտնութիւնը, ոչ միայն տեսութիւն մը կամ վարդապետութիւն մըն է, այլ՝ մարմնաւորում մը, թանձրացում մը, ապրո՛ւմ մը մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի Անձին մէջ: Մարդ արարածը արդար է ոչ թէ իր անձնակեդրոն զօրութեամբ նուաճելով իր հակառակորդը, այլ՝ ան կ՛արդարանայ հնազանդելով Աստուծոյ բարի կամքին:

Մեծագոյն և անգերազանցելի արդարութիւնը, որ երբեք կարելի է ըմբռնել՝ հաւատալով է, վստահելով է, և իրագործելով: Յիսուս Քրիստոսի ջողարձակած արդարութիւնն ու իրաւունքը, որ անժամանցելի են, անխորտակելի և փրկարար:

Պօղոս Առաբեալ, աստուածալոյս հաղորդութեամբ ու տարիներու փորձառութեամբ կը գրէ.

> **«Առանց խտրութեան, բոլոր անոնք որոնք Յիսուս Քրիստոսի կը հաւատան, Աստուծոյ առջեւ կ՛արդարանան»**--Հռոմ Գ.22:

Ուրեմն, ինչո՞ւ կը պատժուին ու կը հալածուին արդարութեան Ջատագովներն ու ծառայողները:

Նիւթապաշտ աշխարհ և փառատենչ բռնակալներ կը հալածեն արդարութեան հաւատացողները և իրաւունքի ռահվիրաները, որովհետեւ անոնց անկողմնակալ, անաչառ և արդարակորով **ներկայութիւնը՝** չարին **դատապարտութիւնն** է:

Անապական և անդիմադրելի հզօր ներկայութիւնը՝ Յիսուս Քրիստոսի արդարադատութիւնը, դատապարտութիւն մը դարձաւ տառապաշտ հրեայ հոգեւորականներուն և Հռոմի աշխարհակալ և ազգապաշտ կայսրութեան:

Բոլոր անոնք, որոնք հպումն ունեցած են երկնաւորին և իմացած ձայնը հմայագեղ Յարուցեալին, վստահ գիտեն, թէ՛ ապագայի և թէ արդարութեան կշիռը՝ դրամատէրերու և կաշառառուներու ձեռքը չէ: Միայն սուրբերու՛ և երկնային տեսիլքներու հաղորդ եղողներու խիղճը կը բողոքէ անարդարութեան դէմ, որովհետեւ անոնք կ՛ապրին ոչ նիւթականի և ոչ ալ ժամանակաւորի համար, այլ՝ անոնց բաղաբացիութիւնը երկնային է:

Յիսուս Քրիստոսի հետեւորդներէն կը պահանջուի մտքի և ապրումի ներդաշնակութիւն և համապատասխանութիւն բոլոր անհատներու իրաւունքի և պարտականութեան, աշխատանքի և վարձատրման մէջ ու Քրիստոսի արդարութեան հասկացողութիւնը, պարտի թափանցել հաւատատրներու հոգեկան բոլոր ոլորտները որ իր կատարելութեան և իրագործման պիտի հասնի Աստուծոյ Թագաւորութեան մէջ:

Ջարերը որքան ալ իրարու թշնամի և հակառակորդ ըլլան, տեսնուած է որ կը միաբանին կոխկռտելու և ջնջելու համար արդարութիւնը և իրաւունքը: Ներկայիս արդարութիւնը կալանատրն է Սատանային՝ պետական նկատումներուն և անձնական հաշիւներուն:

Մերօրեայ հրամայականը՝ առաքելական հաւատքի և մարգարէական տեսիլքի աւետարանաշունչ բարոզչութիւնն է: Այսպիսի սուրբ, ծառայասէր և նուիրագործող արջառ մը միայն պիտի փրկէ մեր հաւատքը, և ճշմարիտ արդարութեան հասկացողութիւնը պիտի տիրէ ներկայի տիրապետող նիւթապաշտ և շուայտ կենցաղավարութեան փոխարէն:

Յուսահատելու բազմաթիւ պատճառներ ունենալով հանդերձ, Յարուցեալ Քրիստոսի հաւատացողներս իրաւունք չունինք յուսահատելու:

Յունուար 27, 1993
Թորոնթօ, Օնթարիօ

ԿՈՒ ԳԱՅ ԳԻՇԵՐԸ,
ԵՐԲ ՈՉ ՈՔ ԿՐՆԱՅ ԳՈՐԾԵԼ

Յիսուսի վերոյիշեալ խօսքերը, պայքարամարտի կոչ մըն է ուղուած Իր Եկեղեցիին: Վարանոտ ու տատամսոտ անձեր չկանչեց Յիսուս Իր աշակերտութեան: Վահան Մամիկոնեան տեսնելով որ հեծելազօրը կը վարանի գետը անցնիլ, ձին մտրակեց, մտաւ գետը և անցաւ միւս կողմը: Ո՞վ եղած էր Վահան Մամիկոնեանի Ուսուցիչը՝ Յիսուս Քրիստոս: Ան առանց վարանումի և տրտունջի, հարցուց Չինմ ձերբակալելու եկող թշուառականներուն, թէ ո՞վ կը փնտռեն, և դիւցազնօրէն գալեց դէպի պարտականութիւն՝ ցուցադրելու Աստուծոյ հայրական սէրը հանդէպ մարդկութեան: Յիսուս Իր անվեհեր արիութեամբ, այսօր եւս կ՛ըսէ բեզի և ինծի.

«Ծալակէ խաչդ և հետեւէ Ինծի որովհետեւ
կու գայ գիշերը, երբ ոչ ոք կրնայ գործել»:

Մարդկային ժամանակը երկու անհերքելի երեւոյթներէ կը» բաղկանայ՝ լոյսէ և խաւարէ, որոնք կը յիշեցնեն մարդկութեան թէ գիշերը կու գայ երբ պիտի չկարենան գործել:

Բնական խաւարին մէջ, իրերու իսկութիւնը չ՛երեւիր. **չենք կրնար** ճշդել անոնց գեղեցկութիւնը կամ տգեղութիւնը. վնասակար և գիշատիչ կենդանիներու գործելու ժամն է: Յիսուս եկաւ Խափանելու չարը, փոխելու խաւարը լոյսի և տրտմութիւնը ուրախութեան: Մեղքը օրէնքը չճանչնալ է, օրէնք չունենալ է, որ կը նշանակէ հոգիին խաւարը: Մոխի խաւարը անգիտութիւն է: Մէկ ծաղիկով գարուն չի գար, բայց մէկ մոմավառութեամբ խաւարը կը լուսաւորուի:

Յիսուսի գերեզմանէն իր սկիզբը առած Յարութեան լոյսը, կը շարունակէ ցարդ տարածուիլ ու թափանցել մեր խաւար հոգիներէն ներս: Ուստի աճապարենք ու մեռելոց Յարութեան յոյսո՛վ ու լոյսով, վանենք անհաւատութեան մէգը մեր մէջէն, որովհետեւ կու գայ գիշերը՝ կասկածը ու մեզ մահաբունի կը գլտորէ:

Յիսուս Քրիստոսի անհաղորդ մարդիկ կը նախընտրեն ապրիլ խաւարակուռ կեանքեր: Պօղոս առաքեալ կը գրէ Եկեղեցիներուն, ըսելով.

**«Մենք ամենքս ալ ատեն մը կ՛ապրէինք մեր մարմնի
կիրքերով և կը կատարէինք մարմնի և մտքի ցանկութիւնները»**
--Եփես. Բ 1-2:

Աւելորդապաշտութեան դէմ մաքառելու միակ ճշմարիտ միջոցը լուսաւորութիւն, հոգեւոր բարոզութիւն և գրականութիւն տարածել է:

Ինչէ՛ն և Ինչպէ՞ս պիտի նշմարենք թէ գիշերը կու գայ:

Գանատայի մէջ մօտաւորապէս 1958-ական թուականներուն արգիլուեցաւ դպրոցներէն ներս ուսուցանել Քրիստոնէական կրօնքը և առանց աղօթքի սկսիլ օրուան դասընթացքը: Այդ թուականէն սկսեալ բազմացաւ արտաքսումնական ծննդաբերութիւնները: Ներկայի չափահասները, Տէրունական Աղօթքին ի՛նչ ըլլալը չեն գիտեր: Սուտը և խաբէութիւնը, աչք բացութիւն կը համարեն: Յիսուն տարիներ առաջ, Միջին Արեւելքի եկեղեցիներու ներքնասրահներուն մէջ պարահանդէսներ չէին տրուեր, մինչդեռ այսօր շրջաբերականներով կը յայտարարուի, թէ այս ինչ եկեղեցւոյ ներքնասրահին մէջ, խմիչք ու պարահանդէս կայ: 70 տարիներ առաջ, եթէ կոյս աղջիկ մը արկածով

յղի մնար, անոր ծննդագործութիւնը տեղի կ՚ունենար երկրէն դուրս, ու յետագային, այդ ծնած զաւակը որպէս որդգրուած որբ իրենց ընտանիքին մէջ կը մտնէր: Խաւարին գործունէութեան մօտենալը չափազանց զգալի կերպով կը յայտնուի, անոնց որոնք կը **սերտեն** Յիսուսի Աւետարանը ու կը հաւատան Անոր Խօսքերուն:

Քրիստոնեայ ճանչցուած, Արեւմտեան ազգերն ու իրենց Եկեղեցիները, այսօր, հպարտանքով կը ձեռնադրեն իրենց միասեռական քարոզիչներն, որպէս սիրոյ արտայայտութիւն: Մինչդեռ Պօղոս առաքեալ, այդ մասին բացայայտ կերպով գրած է իր նամակներուն մէջ, ըսելով.--

«Որովհետեւ զԱստուած ճանչնալով հանդերձ՝ իբրեւ Աստուած չփառաւորեցին և շնորհակալ չեղան, այլ... իրենք զիրենք իմաստուն համարելով՝ յիմարացան, և անմահ Աստուծոյ փառքը յատկացուցին մահկանացու մարդոց: Այդ պատճառով ալ Աստուած թոյլ տուաւ, որ իրենց սրտի ցանկութիւններով պղծութեան յանձնուին և իրենք իրենց մարմինը անպատուեն:

«Ահա թէ ինչու՝ Աստուած թոյլ տուաւ որ անարգ կիրքերու անձնատուր ըլլան: Որովհետեւ անոնց էգերը իրենց բնական կարիքները հակաբնական կարիքներու հետ փոխանակեցին: Նոյնպէս ալ արուները, կիներու հետ բնական յարաբերութիւնը ձգած՝ հակաբնական ախորժակներով իրարու ցանկացին. արուները արուներու հետ խայտառակութիւն կը գործէին, և իրենց մոլորութեան արժանի հատուցումը կը ստանային Աստուծմէ»--Հռոմ. Ա 21-27:

Ի՜նչ մեծ փորձանք ու դժբախտութիւն է, որ Եկեղեցիներն իսկ տակաւին անկարող են տեսնել եկող մօտալուտ խաւարը: Վերոյիշեալ պատճառներուն համար, Յիսուս կանխաւ ըսաւ.

«Երբ գայ մարդու Որդին՝ արդեօք հաւատք պիտի գտնէ՞ երկրի վրայ»--Ղուկ. ԺԸ.8:

Յիսուս չ՚ըսեր. «արդեօք Եկեղեցի պիտի գտնէ՞», այլ Ան կ՚ըսէ. «Արդեօք **հաւա՛տք** պիտի գտնէ»: Որովհետեւ պիտի գտնուի՛ն բազմահազար եկեղեցիներ, բայց փոքր թիւով հաւատացեալներ, հաւատարիմներ և Ջինքը սիրողներ:

Ուստի, ի՞նչ է մեր ընելիք գործը, գիշերը չեկած:

Գիշերն ու խաւարը դրակա՛ն գոյութիւններ չեն, որ կարենան ցերեկը մթնցնել: Գիշերն ու մութը, բացասական պատահարներ են, որոնք ուրիշէ կախեալ են իրենց ներկայութիւնը զգացնելու համար, որովհետեւ իրենք առանձինն էութիւն մը չեն: Ուրեմն ի՞նչ իշխանութեամբ գրուածքը կ՚ըսէ. **«Կուգայ գիշերը»:** Շատ իրաւամբ ըսուած է այդ խօսքը:

Կարդանք Ջար ոգիին (խաւարին և գիշերուան) **վերադարձը:**

«Երբ չար ոգին դուրս կ՚ելլէ մարդու մը մէջէն, կ՚երթայ և անջրդի վայրեր կը շրջի՝ հանգիստ տեղ մը գտնելու համար: Եւ երբ չի գտներ, ինքնիրեն կ՚ըսէ. «Ելլեմ երթամ իմ տունս, ուրկէ ելայ»: Ուստի կը վերադառնայ իր նախկին տունը և զայն կը գտնէ **պարապ**, մաքուր և յարդարուած: Ապա կ՚երթայ և կը բերէ իրմէ աւելի չար եօթը այլ ոգիներ, որոնց հետ ներս մտնելով՝ կը բնակի հոն, որով այդ մարդուն վերջը իր նախկին վիճակէն աւելի գէշ կ՚ըլլայ: Գիտցէ՛ք, որ նոյնը

պիտի պատահի նաեւ այս չար սերունդին»:--Մտ ԺԲ. 43-45:

Յիսուսի, վերոյիշեալ առակը ակնարկուած չէ՛ հեթանոսներու, այլ Իր Եկեղեցիին, որովհետեւ չար ոգին արտաբսուած էր հաւատացեալին սրտէն և անոր հոգին մաբրուած: Սակայն մեր ներկայ ժամանակաշրջանի մկրտուած Քրիստոնեաներու տունը, այսինքն սրտերը, **"պարապ, մաբուր և յարդարուած"** են: Ամէն Կիրակի Եկեղեցի կ՛երթանք, Ս. Պատարագի կը մասնակցինք, սուրբ Հաղորդութիւն կը ստանանք, մեր **սրտերը մաբուր և յարդարուած** են, սակայն նաեւ **պարա՛պ,** Յիսուս, որ աշխարհի՛ Լոյսն է, հոն չէ, ուրեմն անուանական Քրիստոնեաներ ըլլալով իսկ, ենթակա՛յ կ՛ըլլանք հրաւիրելու չար ոգիները, ու մեր ցերեկն ու օրուան Լոյսը, փոխանակած կ՛ըլլանք գիշերուան խաւարին...:

Յիսուս ըսաւ.

«Մարդ չի կրնար երկու տիրոջ ծառայել»

Սեպտեմբեր 23, 2003
Թորոնթօ, Օնթարիօ

ԱՆՏԵՍԱՆԵԼԻ ԱՇԽԱՐՀԸ

Մարդ արարածին որքա՞նը կը տեսնէ շօշափելի աշխարհը: Ի՞նչ կը նշանակէ աշխարհը մարդ էակին համար: Աշխարհ բազմազան իմաստներ ունի այլազան մարդոց համար:

Հողամշակի մը համար՝ աշխարհ, իր բանի մը հէքթար հողն ու խրճիթն է: Զինուորականի մը համար՝ աշխարհ, գաղթատիրական հող և տարածութիւն է: Ճարտարապետի և արուեստագէտի մը համար՝ գեղեցիկ և օգտագործ առարկայ մըն է: Հասարակութեան համար՝ թանձրամարմին հող, ապառաժ և մետաղ է ան:

Բոլոր վերոյիշեալները՝ մեր մարմնաւոր աչքով տեսանելի գոյութիւններ են: Միթէ սոյն մարմնական տեսանելի գոյութիւններու ետին, աշխարհ՝ իր անտեսանելի գոյացութեամբը, իրականութիւն մը եւս չունի՞:

Ջուրը որ կը զովացնէ մեր ծարաւը, երբ մանրադէտի մը ընդմէջէն դիտուի, ան կը դառնայ թրթռուն և կենսալիր աշխարհ մը ուր մանրէներ և փոքրիկ գործարանաւոր մարմիններ կը վխտան:

Քարերն ու մետաղները, այդ անշարժ կարծեցեալ իրերը, երբ դիտուին հզօր մանրադէտներու միջոցաւ, կաւիճը կը դառնայ մանր խեցիներու կմախքի կոյտ մը, իսկ մետաղները՝ արեգակնային դրութեան (նման) շարժուն մարմիններ:

Տեսանելի աշխարհն ու երկնակամարը, չե՛ն այն ինչ, որ պարզ աչքով կը տեսնենք, այլ անոնք այն անտեսանելի կարծեցեալներն են, որոնք միջնորդի (հեռադիտակի) կը կարօտին յայտնելու համար իրենց թաքուն գաղտնիքները:

Նոյնպէս շօշափելի և մարմնական աչքով տեսանելի աշխարհը միթէ թանձրացեալ ցոլացումը չէ՞ այն Մեծ, Սուրբ և Սէր Հոգիին որ գոյացութեան կանչած է, մեզի՛ համար տեսանելի, տիեզերքը իր կապուտագեղ աշխարհ մոլորակով:

Բնազդային և անասնական կենցաղավարութիւնը (կենդանական աշխարհը), անկարող է տեսնել ինքզինք, խորհրդանշող յատկութիւնը և զայն բնորոշող հանգամանքը: Անոնց միակ հետաքրքրութիւնը ճարակել է խոտը և սերնդագործել իրենց նմանը:

Աստուածակերպար մարդ-արարածի՛ն առանձնայատկութիւնն է որոնել ու գտնել, թանձրացեալ բարին և մետաղին ետին ծօղարկուած Ճշմարիտ և **Սիրակէզ** Իրականութիւնը:

Վաղ անցեալի հանճարեղ միտքերը և մարգարէաշունչ իմաստասէրները որոնեցին ու փորձեցին տեսնել ոչ միայն աչքո՛վ տեսանելի աշխարհը, այլ՝ այն անտեսանելի ինքնագոյ Աստուածը որ տեսանելի կը դառնայ մարդ էակին, միայն **հոգիին և հաւատքի՛ն** աչքերովը:

Նախաքրիստոնէական հեթանոս կրօնները, իրենց բոլոր հետեւորդներով, սատանայական և դիւային կոչել, թէ Քրիստոնէավայել չէ՛, և թէ Յիսուսի Հոգիին խոտոր կը համեմատի:

Չգուշանալու ենք նաեւ թէ՛ նախապաշարումէ և թէ մեծամտութենէ: Մոռնալու չենք երբեք հիմնական մի բանի կէտեր:

1. Յիսուսը ճանչցող և հարիւրաւոր մղոններ ճամբորդող հեթանոս մոգերը՝ իրենց հոգեկա՛ն աչքերով հաւատացին և գտան Յիսուս Մանուկը: Մինչ Մովսէսի յաջորդող Հին Կտակարանի, կարծեցեալ առանձնաշնորհեալները՝ դպրապետները չտեսան և չի ճանչցան Յիսուս Քրիստոսը:

2. Հռոմէացի հեթանոս հարիւրապետի մը հաւատքը առ Աստուած,

զարմացուց Գալիլեացի Մարդեղացեալը և վկայեց ըսելով.

> **«Ճշմարիտ կ՛ըսեմ ձեզի, թէ նոյնիսկ Իսրայէլի մէջ այսպիսի հաւատք ունեցող մը չգտայ: Բայց գիտցէք նաեւ, թէ շատեր Արեւելքէն ու Արեւմուտքէն պիտի գան ու սեղան բազմին՝ Աբրահամի, Իսահակի և Յակոբի հետ»**--Մատթ. Ը. 10.11:

3. Յիսուս երեք ժամ խաչատանչ կացութեան մէջ պատկերասփռեց աստուածային սէրն ու երկնաւոր Հօր գթութիւնը, որուն վախճանին, հրեայ հոգեւորականներ շարունակեցին հայհոյել Յիսուսի: Իսկ Յիսուս երբ փչեց Իր վերջին շունչը, առաջին ապաշխարողն ու հաւատքի դարձողը եղաւ հռոմէացի **հեթանոս** հարիւրապետը, որ նաեւ վկայեց ըսելով.

> **«Իրապէս ասիկա Աստուծոյ Որդին էր»**--Մատթ. ԻԷ.54:

Քսաներորդ դարու մարդը, որ կ՛ապրի Արեւմուտքի հարուստ և շուայտ երկիրներու մէջ, շատ աւելի վերապահ ըլլալու է մարդապաշտ (humanist) գաղափարաբանութենէ և անաստուած տեսութիւններէ հան մեղադրելու հեթանոսութիւնը: Հեթանոս կռապաշտութիւնը՝ իր բոլոր հեշտամոլութեամբ և սխալներով, հաւատացո՛ղն էր Գերբնականին, և աչքով տեսանելիութե՛ն ետին հոգեկանի գոյութեան: 20-րդ դարու մարդկութիւնը դարձած է նիւթապաշտ, հեշտամոլ և հոգեկանը ուրացող և անտեսողը:

Մարդկային երեւումը կենդանարար երկրագունդի վրայ, յետ անասնական ստեղծագործութեան, ունի իր խորհրդազգաց և բանաւոր պատճառներ: Սոյն պատճառներուն գերագոյնն է հասցնել մարդ արարածը այն կատարելութեան, ուր մարդ ոչ միայն պիտի ապրի նման անասուններու ուտելու խմելու և սերնդագործելու միայն, այլ տեսնելու իր անմիջական շրջանակէն **դուրս** և **ներս** այն անտեսանելի աշխարհը որուն տէրը ըլլալու առանձնաշնորհը ունի ան և որուն մասնայատուկ և ուրոյն ժառանգորդն ալ է:

Մարդ արարածին վերոյիշեալ առանձնայատկութիւնը Յիսուս յայտնաբանած է Նաթանայէլ աշակերտին (Արարատեան Հայաստանի Առաբեալ Բարթողիմէոս) ըսելով.

> **«Ասկէ շատ աւելի մեծ բաներ պիտի ըլլաս: Ճշմարիտ կ՛ըսեմ ձեզի, վստահ եղէք, երկինքը բացուած պիտի տեսնէք և Աստուծոյ հրեշտակները, որոնք կ՛ելլեն ու կ՛իջնեն Մարդու Որդիին վերեւ»**--Յով. Ա.50-51:

Նոյն առանձնաշնորհին արժանացաւ նաեւ Ստեփանոս Սարկաւագ:

Իր տարաժամ սպանութեան պահուն, երբ թողութիւն կը խնդրէր Աստուծմէ, անգութ դահիճներուն համար, նայելով երկինք՝ ըսաւ.

> **«Ահա բացուած է երկինքը և կը տեսնեմ, Որդին Մարդու որ Աստուծոյ աջին կանգնած է»**--Առաք. Է.55:

Տեսնել «երկինքը բացուած» գերագոյն շնորհն է որ մահկանացու և հողեղէն մարդը արժանի կ՛ըլլայ տեսնելու: Ինչպէս բացառիկ

անձնաւորութիւններ միայն կը հրաւիրուին արբայական պալատ, նոյնպէս բիչեր կ՛արժանանան սոյն «բացուած երկինք»ը տեսնելու՝ անտեսանելի աշխարհը (յաւերժական և լուսահանդերձ կեանքը):

Նոյնանման լուսեղէն տեսիլքի արժանացած են բազմաթիւ հաւատացեալներ թէ՛ անցեալին և թէ ներկայիս: Ծայրագոյն նպատակակէտը հոգեւոր հաւատացեալի մը համար, հասնիլ ու տեսնել ըլլալու է սոյն անտեսանելին: Որովհետեւ աշխարհ և իր լիութիւնը միայն լեռ ու ձոր, դաշտ ու մարգագետին, երկնակամար ու աստղեր, չեն, այլ անոնց ետին յաւերժաբոյր ու սիրակէզ Արարի՛չ Աստուածն է:

Աստուած՝ մարդ-արարածը Իր կերպարին նման ստեղծած է որպէսզի Ինքզի՛նքը յայտնէ և հաղորդուի՛ անոր հետ: Ներկայ մարդկութիւնը արթննալու է իր թմբիրէն և խոյանալու է դէպի հոգեկա՛ն հորիզոններ որոնելու, գտնելու և ճշդելու համար իր գոյութեան կենսապատճառը: Գտնելու համար մարդկային կեանքին իմա՛ստը:

Անձ մը կարիքը ունի տեսնելու անտեսանելի աշխարհը՝ ոգեկանն ու տեսլականը (Յիսուսաշունչ Ապրումը): Անտեսանելին տեսնելու միջոցը շնորհ մըն է Աստուծմէ: Շնորհ մը ո՛չ բմահաճ աստուծմէ մը, այլ Սէ՛ր Աստուծմէ: Խնդրա՞ծ ենք այս լուսեղէն տեսիլքի յայտնութիւնը: Լրացուցա՞ծ ենք անոր պայմանները: Թաւուն խորհուրդը կը վստահուի միայն հաւատարիմ, վստահելի և անկեղծ անձնաւորութիւններու:

Երանելիներու Լերան վրայ, Յիսուս ըսաւ.

«Երանի՛ անոնց, որոնք սիրտով մաքուր են,
որովհետեւ անո՛նք զԱստուած պիտի տեսնեն»:

Յուլիս 27, 1990
Թորոնթօ, Օնթարիօ

“ԹՈ՛Չ ՏՈՒԷՔ ԱՅԴ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՄԻ՛ ԱՐԳԻԼԷՔ ՁԱՆՈՆՔ ՈՐ ԻՆՁԻ ԳԱՆ”

Մարկ. Ժ.14, Մատթ. ԺԹ.13, Ղուկ. ԺԸ.15:

Յիսուս սիրած էր մանուկները, որովհետեւ մանուկները ազատած էին Զինք, իրենց նահատակութեամբ, երբ Հերովդէս թագաւոր ուզեց սպաննել մանուկ Յիսուսը: Բեթլէհէմի մանուկները իրենց անձնազոհութեամբ պատնէշ կանգնեցան և առիթ ստեղծեցին, որպէսզի Մանուկ Յիսուս կարենայ հեռանալ Հրէաստանէն և պանդխտանալ Եգիպտոս:

Յիսուս կը ծնի որ փրկէ ուրիշները և ահա բազմաթիւ մանուկներ կը մեռնին Իրեն համար: Մանուկները փրկեցին Յիսուս իրենց մահովը և փրկուեցան Յիսուսի սրբարար Խաչելութեամբ առ յաւետ: Յովհաննէս Մկրտիչ որ պրծած էր մանուկներու կոտորածէն, կը գլխատուի Հերովդէս Բ. կողմէ:

Հաղորդութիւն մը կայ Յիսուսի Սուրբ Ծննդեան օրը աշխարհի բոլոր էակներուն միջեւ և մանկութեան յիշատակութիւն մը կայ այս հաղորդութեան ետին: Յիսուսի Մանկութիւնը և պատանեկութիւնը ընդունելի դարձաւ հեթանոս մոգերուն և Հրէաստանի դպիրներուն և կղերականներուն մինչեւ Անոր 12 տարեկանը: Երկինքի մէջ նոր հորիզոն բացող այս Յիսուս Մանուկը պիտի բանայ նոր երկինք մը մարդոց հոգիներէն ներս:

Մանկիկը իր մօրը գիրկը կը գտնէ իր հանգիստը, անոր սիրոյ ակնարկներուն մէջ կը դադրին իր լացերն ու ճիչը: Անոր թեւերուն մէջ կը փարատին իր վախերն ու դողերը: Ուստի բերե՛նք մեր մանուկները Յիսուսի գիտակցութեան և ճանաչման: Ծնողական պարտականութիւն է բերել զանոնք Յիսուսի, որպէսզի ծնունդ առնէ անոնց մէջ հաւատք, յոյս սէր առ Աստուած: Յիսուսի օրհնեալ Ջեռերը երբ դպչին անոնց գլխուն, մանուկներու հոգիներուն մէջ կը ներմուծուի աստուածային զօրութիւնը առաջնորդելու զիրենք սիրոյ, ճշմարտութեան և հաւատքի:

Մանուկին իր տարիքին համեմատ, երիտասարդին իր հասակին համեմատ, չափահասին իր հասունութեան համեմատ կը խօսի Աստուած:

Մանուկ մը համակ զգայարանք է, բացուած՝ արտաքին աշխարհի վրայ: Զայն կրթելը չի կրնար համեմատուիլ անասուն մը կրթելուն:

Առաջին, բնութեամբ կրթելով անոր մէջ բարդութիւններ յառաջացնելը զայն կրթելէ աւելի կամքիդ ենթարկել կը նշանակէ, որը չես գիտեր թէ այդ մատղաշ մտքին մէջ ի՛նչ բարդութիւններ յառաջացնելով ի՛նչ կործանումներ կը կատարէ: Սոկրատ իմաստասէրին հարցուցած են, թէ «Մանուկը կրթելու որ մէկ տարիքէն պէտք է սկսիլ»:

Ան պատասխանած է. «Մանուկին ծնունդէն 60 տարի առաջ». Սոկրատ իմաստասէրին ըսել ուզածը հետեւեալն է, «Պէտք է 60 տարի առաջ, այսինքն, երեք սերունդ առաջ սկսիլ կրթելու, որպէսզի կրթողը ինք կրթուած ըլլալով կարենայ կրթել իրեն վստահուած նոր սերունդը»:

«Յիսուս Իր բով կանչեց մանուկ մը, կեցուց զայն աշակերտներուն մէջ ու ըսաւ. "Ճշմարիտ կ՛ըսեմ ձեզի, ով որ Աստուծոյ արքայութիւնը չ՛ընդունի փոքրիկ մանուկի մը պէս (վստահող, հեզ, սիրող ու ներող), արքայութիւնը պիտի չմտնէ:» Մր Ժ.15 «Զգո՛յշ եղէք, որ այս փոքրիկներէն մէկը չարհամարհէք (Ադամական մեղքով չդատապարտէք), կ՛ըսեմ ձեզի, որ անոնց հրեշտակները երկնքի մէջ շարունակ կը տեսնեն երեսը իմ Հօր, որ երկինքն է»: Մանուկները ստացան Յիսուսի ջոյանքը իսկ պատանիները Անոր բաջալերանքը:

Այսօր մեզմէ իւրաքանչիւրին հոգին Բեթլեհէմ մըն է, ուր կը

ծնի Աստուածորդին՝ Յիսուս Մանուկը: Ներկայ մանուկները բարոյական կեանքի փիլիսոփայութիւնը և կեանքի հասկացողութիւնը չունին:

Քրիստոնեայ ծնողքը կանչուած է տալ անոր Քրիստոնէական ուսում: Մանուկին հոգին կազմակերպուիլ կ՛սկսի իր կաթ սնունդին հետ: Նուազ կարեւոր չէ նաեւ սփիւռքահայ մանուկին նկատմամբ խնամքն ու հոգածութիւնը, որ ան չկլանուի **չափազանցուած ազատութեամբ** միջավայրի մը յորձանքին մէջ:

Մանուկներու մասին Տասնաբանեայ

1. Մանուկը մեծագոյն նուէր և պարգեւ է մեզի Աստուծմէ:

2. Մանուկը անփոխարինելի աւանդ է բեզի Աստուծմէ: Պահէ ու պահպանէ զայն անաղարտ, մեծ հոգածութեամբ: Դուն անոր համար համարատու ես Աստուծոյ:

3. Մանուկը ժառանգութիւն է բեզի ազգային և աստուածային: Զարգացուր և ճոխացուր զայն աստուածային շնորհներով, ազգային առաքինութիւններով, համամարդկային գաղափարներով և իտէալներով:

4. Մանուկը սիրուն և սիրելագոյն էակն է:
   ա. Սիրէ բայց մի **շբացներ** զայն.
   բ. Ուրախացուր բայց մի մոռնար **սաստել** զայն տեղին և ատենին.
   գ. Ուրախացիր անով բայց **զարդ** մի դարձնէր զայն.
   դ. Խաղա անոր հետ բայց **խաղալիկ** մի ընար զայն:

5. Մանուկը կրթելի է, առակ և ընդունակ բարեփոխուելու:
   ա. Անոր սխալները սրբագրէ առանց զայն ստորնացնելու և առանց վիրաւորելու անոր արժանապատուութիւնը. հանդուրժող եղիր անոր հանդէպ բայց ոչ **թոյլ կամ անհոգ**:

6. Մանուկը հերոսապաշտ է, հետեւող և օրինակող:
   ա. Հերոսացիր անոր առջեւ մեծանձնութեամբ որ ան բեզ յարգէ և նմանի բեզի:

7. Մանուկը աճող, մեծցող անձնաւորութիւն մըն է նուրբ ու փափուկ կազմուածքով, իմացական և ֆիզիքական թագուն կարողութիւններով և կարելիութիւններով:
   ա. Ինքնավստահութիւն ներշնչէ անոր:

8. Մանուկը հետաքրքիր է և հարցասէր:
   ա. Առաջնորդէ զայն կեանքի պրպտումներուն մէջ, օգնէ անոր վերելքի մագլցումներուն և նուաճումներուն մէջ.
   բ. Ներշնչէ անոր բարձրագոյն տեսիլները:

9. Մանուկը հող մըն է կոյս, անսպառ հարստութիւններով:
   ա. Պեղէ զայն և վեր հանէ անոր անհատական մասնաւորուկ կարողութիւնները.
   բ. Մշակէ անոր մէջ առաքինութիւնները ազգասիրութեան, մարդասիրութեան, արդարութեան և դարձուր զայն բուրաստան մը առաքինազարդ:

10. Մանուկը Աստուծոյ պատկերն է, Աստուած ներգոյ է անոր մէջ. տաճար մըն է ան սուրբ, աստուածաբնակ:
   ա. Յարգանքով մօտեցիր անոր: Անոր փոխանցէ նահատակներու հաւատքի և տեսիլքի կտակն ու կրակը, սրբագործուած Հայ մարտիրոսներու արիւնով: Թող ան փայլի լուսաւորչեան պայծառութեամբ և արարատեան վեհութեամբ:

Օգոստոս 25, 2000
Թորոնթօ, Օնթարիօ